

OSZTÁLYOZÓVIZSGA – TEMATIKA

11. évfolyam

Szellemi forradalom – a felvilágosodás	A felvilágosodás fogalmának feldolgozása. A francia államelmélet főbb vonásai és változásai – az angol és a francia államelméletek összevetése. A felvilágosodás valláshoz és egyházhoz való viszonyulásának megértése. A felvilágosodás gazdasági elméleteinek és a gazdaság változásainak összevetése. A felvilágosult abszolutizmus kialakulásának okai és jellemzői.	F: enciklopédia, jogállam, ráció, hatalmi ágak megosztása, társadalmi szerződés, felvilágosult abszolutizmus, tolerancia, földrajzi determinizmus N: Voltaire, Montesquieu, Rousseau, Diderot, A. Smith, Turgot, Quesnay É: 1748
Az egyensúlypolitika százada	A hatalmi egyensúly fogalmának feltárása. Az alkotmányos monarchia kiépülésének nyomon követése Angliában. A német széttagoltság jellemzőinek feltárása, európai történelemre gyakorolt hatásainak felismerése. Oroszország nagyhatalommá válása okainak feltárása.	F: miniszterelnök, felelős kormány, parlamenti rendszer, toryk, whigek N: Nagy Frigyes, Mária Terézia, II. József, Nagy Katalin É: 1740–1748, 1756–1763, 1772, 1795 T: Lengyelország, Szilézia, Galícia, Fekete-tenger
Meghiúsult reformok és forradalom Franciaországban	A francia gazdaság és társadalom átalakulásának nyomon követése, az elért szintek értékelése. A pénzügyi válság sajátosságainak feltárása. A forradalomhoz vezető tényezők feltárása és megvitatása. A forradalom sajátosságainak felismerése.	F: panaszfüzetek, alkotmány, harmadik rend, államcsőd, forradalom, nemzetgyűlés, alkotmányozó nemzetgyűlés, nemzetőrség N: XVI. Lajos, La Fayette, Mirabeau É: 1789. július 14. T: Versailles
Az alkotmányos rendszer megszilárdításának kísérlete	A feudális kötöttségek felszámolásának értelmezése és értékelése. A tömegmozgalmakat irányító tényezők feltárása, a tömegmozgalmak szerepének megértése. Az új kormányzat intézkedéseinek számba vétele és értékelése. A politikai irányzatok társadalmi és politikai jellemzőinek feltárása.	F: girondiak, jakobinusok, polgári szabadságjogok, miniszteri ellenjegyzés, korlátozott vétőjog, infláció, alkotmányos monarchisták, klubok, sansculottes, assignaták N: Robespierre, Danton, Brissot É: 1791 T: Párizs, Mars mező
A forradalom radikalizálódása és az új zsarnokság megszületése	A háború kérdése – a gazdasági, politika háttér feltárása. A balratolódás okainak és következményeinek feltárása. A jakobinus zsarnokság jellemzőinek feltárása. A zsarnokság bukásának elemzése, a jakobinusok utáni hatalmi berendezkedés értékelése.	F: Konvent, Közjóléti Bizottság, jobboldal, baloldal, emigráció, terror, reakció, árak maximálása, nacionalizmus, koalíció, kétkamarás törvényhozás, Direktórium É: 1793, 1794, 1795 T: Valmy, Vendeé, Fleurus
Napóleon uralma és bukása	Annak feltárása, hogy Napóleon miért ragadhatta meg és miért tarthatta meg hosszú ideig a hatalmat. A napóleoni állam felépítésének meg-	F: szárazföldi zárlat, államcsíny, intervenció N: Napóleon, Metternich, Nelson, Kutuzov, Talleyrand, Mária Lujza

	értése. A napóleoni hadviselés jellemzőinek feltárása. A hódítások hatásainak és a bukás okainak megértése. Napóleon személyének értékelése, vita. A szent szövetségi rendszer lényegi vonásainak megértése.	É: 1799, 1804–1815, 1805, 1809, 1812, 1813, 1815 T: Austerlitz, Trafalgar, Borogyino, Waterloo, Lipcse, Bécs, Szent Ilona, Besszarábia
Mozgalmak és eszmék a XIX. század első felében	A forradalmi mozgalmakat kiváltó gazdasági, társadalmi és kulturális folyamatok feltárása. A lengyel fejlődés áttekintése, a közép-európai általános és a speciális vonások feltárása. A korszak uralkodó eszméinek felismerése.	F: liberalizmus, konzervativizmus, nacionalizmus, nemzetállam, szabad verseny N: Mazzini, Lajos Fülöp, I. Miklós É: 1820, 1830
Az ipari forradalom és következményei	A mezőgazdasági fejlődés mozgatórugóinak és hatásainak feltárása. Az ipari fellendülés társadalmi, politikai és technikai összefüggéseinek feltárása. A gőzgép jelentőségének felismerése. A vasút szerepének többoldalú feldolgozása. A népesedési kérdések megvitatása.	F: kapitalizmus, tőkés, bér munkás, ipari forradalom, gyár, szabványosítás, húzóágazat, demográfiai robbanás, migráció, városiasodás, szegregáció N: Watt, Stephenson, Fulton É: 1780–1850, 1825 T: Anglia
Amerika és a gyarmati világ	Az észak-amerikai gyarmatok sajátos helyzetének elemzése. A gyarmatok és Anglia szembenállásának bemutatása. A függetlenségi harc sajátosságainak felismerése. Az Amerikai Egyesült Államok államszervezetének elemzése és összevetése a kor eszményeivel. Latin-Amerika sajátosságainak azonosítása. A gyarmatosítás új vonásainak felismerése.	F: farmergazdálkodás, ültetvényes gazdálkodás, szövetségi állam, elektor, Monroe-elv, kreol, mesztic N: George Washington, Jefferson, Bolivar, Monroe É: 1776, 1783, 1840–42 T: New York, Yorktown, Philadelphia, Latin-Amerika, Algéria, Kína, Hongkong
Kísérletek és elméletek a társadalmi ellentétek feloldására	A társadalom új jelenségeinek elemzése. Az angol modell sajátosságainak feltárása – általános következtetések levonása. Az utópisták főbb elveinek felismerése. A marxizmus alapvető elgondolásainak feltárása. A munkásmozgalom helyzetét, eredményeit meghatározó tényezők felismerése.	F: proletár, utópisták, chartizmus, géprombolás, osztályharc, sztrájk, marxizmus N: Marx, Engels, Saint-Simon, Fourier, Owen É: 1848
Az 1848-as forradalmi hullám	A forradalmi mozgalmak közös és eltérő vonásainak feltárása régióként. A francia forradalom jellegének megvitatása. A nemzeti egységmozgalmak elemzése. A Habsburg Birodalom helyzetének,	F: nemzeti egységmozgalmak, nemzeti műhelyek, demagógia, centralizáció, föderalizmus N: III. Napóleon, Metternich, V. Ferdinánd, I. Ferenc József, Jelačić, Windischgrätz É: 1848, (március 13.)

	forradalmi mozgalmainak elemzése. A különböző forradalmi mozgalmak kölsönhatásának vizsgálata.	T: Frankfurt, Piemont, Custozza, Bécs, Olmütz
--	--	---

Magyarország beilleszkedése a Habsburg Birodalomba	A rendek és a dinasztia erőviszonyainak feltárása. A Pragmatica Sanctio tartalmának megismerése, jelentőségének értékelése. Magyarország államszervezetének tanulmányozása, a magyar és a központi hivatalok viszonyának megértése. Az országgyűlés felépítésének és működésének áttekintése, szerepének felismerése.	F: Helytartótanács, Pragmatica Sanctio, Helytartótanács, felsőtábla, alsótábla, követutasítás N: III. Károly, Kaunitz É: 1722–1723 T: Pozsony, Határőrvidék, Bánát
Az újjáéledő ország	Mérlegkészítés a török kor veszteségéről. Összegzés a népességvesztés pótlásának módjairól. Az etnikai változások jellemzőinek és hatásainak a feltárása. A magyarországi nemzetiségek jellemzőinek összegyűjtése.	F: betelepítés, belső vándorlás, csonka társadalom, svábok, ruszinok, etnikai szigetek T: Bánát, Tolna, Baranya, Galícia
Magyarország újjáépítése	A XVIII. századi magyar fejlődés összevetése az európai tendenciákkal. A mezőgazdaság fejlődésének áttekintése régióként. Az ipar helyzetének feltárása régióként. Az ország külkereskedelmi helyzetének elemzése.	F: kettős vámrendszer, vetésforgó, istállózó állattartás, kapásnövények N: Tessedik Sámuel É: 1735, 1754 T: Selmezbánya, Bácska, Bánát
A felvilágosult abszolutizmus kísérlete Magyarországon	A rendek és a dinasztia együttműködésének áttekintése (érdekek és a célok). A kül- és belpolitikai viszonyok kölcsönhatásának felismerése. Mária Terézia reformjainak elemzése. II. József rendeleteinek elemzése. II. József személyiségének és politikájának értékelése, vita.	F: felvilágosult abszolutizmus, vallási türelem, Ratio Educationis, mágnás, úrbéri rendezés, nyelvrendelet, jobbágyrendelet, államnyelv, népszámlálás É: 1767, 1777, 1780–1790
II. József kudarca és a kompromisszum helyreállítása	A kudarc kül- és belpolitikai okainak feltárása. A rendi dualizmus helyreállításának elemzése. Az uralkodó és a rendek erőviszonyainak számbavétele. A jakobinus összeesküvés elhelyezése a korszak történelmében.	F: magyar jakobinusok N: II. Lipót, I. Ferenc, Martinovics Ignác, Hajnóczy József, Kazinczy Ferenc É: 1790–1792, 1795
A napóleoni háborúk – fellendülés és válság	A napóleoni háború magyarországi gazdasági hatásainak számbavétele. A gazdasági fellendülés összetevőinek feltárása. A társadalmi átalakulás kibontakozásának nyomon követése és értékelése.	F: polgári átalakulás, polgárosodás, agrárkonjunktúra, infláció, devalváció, nemesi felkelés, honorácior
A reformok megindítói: Széchenyi István és Wesselényi Miklós	A származás és a hagyományok szerepének elemzése a két politikus életpályájában. Széchenyi és Wesselényi eszmerendszerének elemzése és összevetése. Széchenyi István és Wesselényi Miklós szembekerülésének elemzése, az okok	F: konjunktúra, reform, közteherviselés, hitel, kaszinó N: Széchenyi István, Wesselényi Miklós

	feltárása és megvitatása. Széchenyi István gyakorlati tevékenységének feltárása és értékelése.	
A reformkor kibontakozása	Az országgyűlések szerepének elemzése. A reformkor fő kérdéseinek összegyűjtése. A reform-országgyűlések eredményeinek nyomon követése. Az országgyűlési ifjúság szerepének feltárása. A reformkor irányzatainak jellemzése.	F: cenzúra, örökváltság, közteherviselés, érdekegyesítés, fontolva haladók, centralisták N: Kölcsey Ferenc, Eötvös József, Deák Ferenc, Kossuth Lajos, Dessewffy Aurél É: 1830, 1832–1836, 1840
Politikai küzdelmek a negyvenes években	Az 1843–1844-es országgyűlés eredményeinek értékelése. A reformkori magyar gazdasági élet és a politikai törekvések közötti kapcsolat feltárása. A változások felismerése az udvar reformokkal szembeni taktikájában. A pártprogramok értelmezése – azonnosságok és különbségek megkeresése. A fiatal Magyarország jellemzése.	F: államnyelv, védővám, adminisztrátor, újkonzervatívok N: Petőfi Sándor, Táncsics Mihály, Metternich É: 1844 T: Bihar és Fejér megye
A nemzeti ébredés és a nemzetiségi kérdés	A magyar nemzeteszme általános és sajátos vonásainak feltárása. Nemzeti ébredés a magyarországi nemzetiségek körében – a közös és az egyedi vonások feltárása. A kultúra és a nemzeti eszme viszonyának elemzése.	F: nemzetállam, egy politikai nemzet, illírizmus, dákoromán elmélet, pánszlávizmus N: Körösi Csoma Sándor
Törvényes forradalom és konszolidációs kísérlet	A nemzetközi és a belső viszonyok kölcsönhatásának elemzése. A pesti forradalom eseményeinek nyomon követése. Az áprilisi törvények több szempontú elemzése. A jobbfelszabadítás értelmezése. A konszolidáció lehetőségeinek feltárása.	F: márciusi ifjak, nemzetőrség, unió, felelős kormány, kormánybiztos, jobbfelszabadítás, választójog N: Petőfi Sándor, Jókai Mór, Vasvári Pál, Batthyány Lajos, István nádor É: 1848. március 15., 1848. április 11.
A védelem megszervezése	A nemzetiségi kérdés elemzése. A császáriak támadásának nyomon követése. Az ellenállás megszervezésének áttekintése. A felvidéki és az erdélyi harcok nyomon követése.	F: honvédség, népfelkelők, szőlődezsma N: Görgey Artúr, Klapka György, Bem József, Damjanich János, Jelačić, Windischgrätz É: 1848. szept. 29., 1849. jan. 5., febr. 5. T: Pákozd, Vác, Branyiszkói-hágó
Fényes győzelmek és tragikus vereség	A katonai erőviszonyok változásainak elemzése. A nemzetiségi kérdés szerepének feltárása. A belpolitikai helyzet változásainak áttekintése. A magyarok számára adott alternatívák szembesítése, megvitatása források alapján.	F: függetlenség, kormányzó, kollektív és egyéni jogok, nemzetiségi törvény N: Kossuth, Szemere Bertalan, Teleki László, Haynau, Görgey É: 1849. ápr. 14., máj. 21., aug. 13. T: Kápolna, Isaszeg, Komárom, Temesvár, Világos

Európa a forradalmak után	A hatalmi politikában bekövetkező változások politikai, gazdasági, társadalmi és kulturális okainak feltárása. III. Napóleon rendszerének elemzése. Oroszország hatalmi helyzetének elemzése. Az olasz egység létrejöttének nyomon követése. Olaszország külpolitikai szerepének értékelése.	F: keleti kérdés, irredenta mozgalom N: III. Napóleon, I. Miklós, Cavour, Garibaldi É: 1853–1856, 1859, 1861, 1863 T: Krím-félsziget, Szevasztopol, Piemont, Románia, Savoya, Nizza
A német egység és a polgári állam	A német gazdasági és demográfiai adatok elemzése. A német egységhez vezető diplomáciai és katonai lépések áttekintése. A Német Császárság államberendezkedésének vizsgálata. A német egység külpolitikai következményeinek megértése. A polgári állam jellemzése, feladatainak áttekintése.	F: nagynémet és kismémet egység, kommun, középosztály, kultúrharc, alkotmányos szabadságjogok, állami újjraelosztás N: Bismarck É: 1866, 1870, 1871 T: Német Császárság, Elzász-Lotaringia
Az ipari forradalom újabb hulláma és hatásai	A második ipari forradalom jellemzőinek feltárása. A technikai újítások mindennapokra történő hatásának feltárása, összevetése napjaink viszonyaival. A demográfiai folyamatok nyomon követése és elemzése. A városiasodás és az életmód közötti kapcsolat feltárása.	F: szalagrendszer, monopólium, kartell, tröszt, szindikátus, tömegtermelés, tökekivitel, torlódó társadalom N: Marconi, Benz, Bessemer, Wright testvérek É: 1903
Az Egyesült Államok fel-emelkedése és az egyenlőtlen fejlődés	Észak és Dél gazdasági, társadalmi és kulturális szempontú összehasonlítása, az ellentétek feltárása. A polgárháború menetének nyomon követése. Az egyenlőtlen fejlődés jellemzőinek és következményeinek áttekintése. Az Egyesült Államok térnyerésének nyomon követése.	F: egyenlőtlen fejlődés, imperializmus, nyitott kapuk elve N: Lincoln, Lee, Grant É: 1854, 1861–1865, 1898, 1899 T: Kuba, Panama-csatorna
Nagyhatalmak és gyarmatosítás	A gyarmatosítás új vonásainak feltárása. Az Európai hatalmak gyarmatbirodalmainak feltérképezése, a gyarmati ellentétek feltárása. A gyarmatosítás gazdasági, demográfiai és politikai összetevőinek feltárása. A japán felemelkedés okainak feltárása. Japán regionális hatalmi helyzetének elemzése.	F: politikai váltógazdaság, domínium, szipolyfelkelés, búr, szamuráj, Meidzsi-reform N: II. Vilmos, Viktória királynő É: 1854, 1857, 1868, 1898 T: Szezei-csatorna, Fashoda, Német Kelet- és Délnyugat-Afrika, Korea
A szövetségi rendszerek kialakulása	A három császár szövetségének értékelése (összetartó és bomlasztó tényezők). Az új szövetségi rendszerek kialakulásához vezető tényezők feltárása és	F: hármas szövetség, antant É: 1878, 1879, 1882, 1892, 1904, 1905, 1907 T: Bosznia-Hercegovina, Bulgária, Afganisztán, Mandzsúria, a

	megértése. A berlini kongresszus, az orosz–japán háború és a gyarmati vetélkedés szövetségi rendszerekre gyakorolt hatásának megértése és elemzése.	transzszibériai vasút vonala
A társadalmi, nemzeti és hatalmi ellentétek kiéleződése	A munkásmozgalom irányzatainak számbavétele. Az egyes irányzatok társadalmi, politikai és regionális vonatkozásainak feltárása és megértése. A nemzeti és hatalmi ellentétek feltárása és elemzése. Az ellentétek gazdasági, társadalmi és ideológiai hátterének feltárása.	F: szociáldemokrácia, revizionizmus, centristák, Internacionálé, bolsevikok, mensevikek, keresztényszocializmus, anarchizmus N: Lenin, Eduard Bernstein, Bakunyin, XIII. Leó, II. Miklós É: 1889, 1891, 1905, 1911, 1912, 1913 T: Marokkó, Kuvait
A boldog békeidők mindennapjai és szellemi pezsgése	A boldog békeidők fogalmának megvitatása. A szabadidő megjelenéséből fakadó új jelenségek (sport, turizmus, tömeges szórakozás stb.) elemzése. Az olimpiai mozgalom általános és a korszakhoz kötött jellemzőinek feltárása. A művészetek és a tudományok helyzetének áttekintése, a kor problémáira adott válaszaik elemzése.	F: középosztály, tömegkultúra, sportágak, olimpiai eszme, evolúció, pszichoanalízis, impresszionizmus, szecesszió N: Charles Darwin, Freud, Schopenhauer, Nietzsche

Az önkényuralom kora	A megtorlás tényeinek és a birodalmi célokkal való kapcsolatának feltárása. A Bach-korszak gazdasági eredményeinek megvitatása. A magyar politikusok Béccsel szembeni ellenállásának elemzése (okok, formák és következmények).	F: passzív ellenállás, zsandárság, úrbéri pátens, újabszolutizmus N: Ferenc József, Alexander Bach, Deák Ferenc É: 1849. október 6., 1853, 1859, 1860 T: Arad
Út a kiegyezéshez	Az újabszolutizmus kudarcának elemzése (kül- és belpolitikai okok). Az 1861-es országgyűlés pártjainak megismerése, programjaik összevetése. A kiegyezés kül- és belpolitikai, valamint gazdasági okainak feltárása. A dualista rendszer felépítésének elemzése.	F: föderális, felirat, határozat, kiegyezés, dualizmus, közös ügyek, kvóta, delegáció, előszentesítési jog N: Teleki László, Andrássy Gyula É: 1860, 1861, 1865, 1867
A nemzetiségi kérdés 1849 és 1868 között	Az 1850-es évek közeledésének értékelése. A dunai konföderációs elképzelés értelmezése. A nemzetiségi törvény jellemzőinek feltárása és értékelése. A horvát–magyar kiegyezés értelmezése és értékelése. A kor Európájára jellemző nemzetiségi helyzet áttekintése.	F: konföderáció, horvát–magyar kiegyezés, bán, autonómia N: Eötvös József É: 1868 T: Fiume
Politikai viszonyok a századfordulóig	A dualizmus pártviszonyainak jellemzése, a pártok alapelveinek és jellemzőinek feltárása. Tisza Kálmán miniszterelnökségének értékelése. Az állam modernizációs szerepének feltárása. Az állami gazdaságpolitika gazdasági és ideológiai okainak megértése.	F: kormánypárt, közjogi kérdés, obstrukció, csendőrség, népoktatás, véd-erővita, állami anyakönyvezés, infrastruktúra, kubikos N: Tisza Kálmán, Baross Gábor, Wekerle Sándor É: 1875–1890, 1894–1895
A felzárkózó gazdaság	A mezőgazdaság átalakulásának jellemzése. A gyors ipari fellendülés összetevőinek feltárása. A magyar iparszerkezet sajátosságainak kiemelése. A hitelszervezet szerepének megértése. Budapest világvárossá fejlődésének nyomon követése, a fejlődés okainak feltárása. A városkép jellemzőinek megismerése.	F: fajtanemesítés, eklektika N: Déri Miksa, Bláthy Ottó, Zipernowsky Károly, Kandó Kálmán, Bánki Donát, Csonka János, Puskás Tivadar, Podmanicky Frigyes É: 1872, 1873 T: Budapest
A nemzetiségi kérdés a századfordulóig	A magyarországi demográfiai robbanás összetevőinek elemzése. Az etnikai viszonyok változásának nyomon követése, az okok feltárása. A nemzetiségi kérdés alakulásának nyomon követése. A különböző magyarországi népcsoportok eltérő helyzetének, törekvéseinek feltárása.	F: kivándorlás, asszimiláció, antiszemitizmus, emancipáció, memorandum É: 1882, 1895 T: Galícia

A társadalom változásai	A torlódó társadalom fogalmának megértése. Az agrár- és az ipari társadalom sajátosságainak feltárása és összevetése. A parasztkérdés gazdasági és politikai vonatkozásainak feltárása. A kialakuló munkásság összetételének, fejlődésének és súlyának a feltárása.	F: torlódó társadalom, hitbizomány, úri középosztály, dzsenti, kispolgárság, nagypolgárság, agrárproletár, cseléd, kubikos
A világháború előestéjén	A nemzetközi szociáldemokrácia elveinek és politikájának az áttekintése. A magyar szociáldemokrácia jellemzőinek feltárása. A keresztényszocializmus és a polgári radikalizmus társadalmi gyökereinek és ideológiájának feltárása. A dualizmus válságjelenségeinek összegyűjtése, elemzése. A parlamenti válság és megoldásának értékelése.	F: polgári radikalizmus, koalíció, általános és titkos választójog, obstrukció, házszabály N: Jászi Oszkár, Tisza István, Károlyi Mihály, Prohászka Ottokár, Nagyatádi Szabó István É: 1890, 1904, 1905, 1910, 1912
A boldog békeidők Magyarországon	A boldog békeidők fogalmának értelmezése a magyar történelemben. A modernizáció életmód- átalakító szerepének feltárása. Az életmódváltás társadalmi és regionális sajátosságainak elemzése. A korszak művelődéstörténetének áttekintése.	F: millennium, eklektika, szecesszió N: Lechner Ödön, Kós Károly, Herceg Ferenc, Bartók Béla, Kodály Zoltán, Lehár Ferenc, Huszka Jenő, Kálmán Imre É: 1896